

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

- Betreft:**
- Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken in het buitengewoon onderwijs en over de leraren levensbeschouwelijke vakken
 - Principiële goedkeuring

Samenvatting

Dit besluit geeft uitvoering aan het decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken. Dit besluit heeft specifiek betrekking op de besparingen in het buitengewoon onderwijs en op de invoering van het visum voor de leraren levensbeschouwelijke vakken.

1 SITUERING

A. BELEIDSVELD/BELEIDSDOELSTELLING

Beleidsdomein: onderwijs en vorming

Beleidsveld: basis- en secundair onderwijs

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

1. Het wetgevings- en taaladvies nr. 2026/106 werd verleend op 3 april 2026
2. Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 24 maart 2026
3. de Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord gegeven op 23 april 2026

2 INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Doelstelling van het Regeerakkoord en het centenboekje

Het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2024-2029 stelt het volgende:

“Het opsplitsen van leerlingen in het officieel onderwijs per levensbeschouwing is organisatorisch moeilijk. We maken daarom voor het officieel onderwijs de omslag naar een model waarin we twee uur interlevensbeschouwelijke dialoog voorzien in het basis en secundair onderwijs binnen de lessentabel.”

In de Vlaamse Begroting 2025-2029, toegevoegd aan het Regeerakkoord, is daarnaast een besparing op de levensbeschouwelijke vakken van 33 miljoen in 2026 en 100 miljoen per jaar vanaf 2027 voorzien.

Artikel 24, §1, vierde lid van de Grondwet voorziet dat scholen van openbare besturen, tot het einde van de leerplicht, de keuze aanbieden tussen onderricht in een der erkende godsdiensten en de niet-confessionele zedenleer.

Mogelijkheden om te besparen binnen de grondwettelijke context

Verplichte financiële optimalisaties van de levensbeschouwelijke vakken zijn grondwettelijk mogelijk in zoverre ze de geboden keuze niet verhinderen, ondermijnen of bestraffen en moeten bovendien getoetst worden aan de inrichtingsvrijheid.

Het is vaste adviespraktijk van de Raad van State en het Grondwettelijk Hof dat het recht op subsidiëring beperkt wordt door de noodzaak om de beschikbare financiële middelen te verdelen onder de verschillende opdrachten van de gemeenschap. Zo stelt het Grondwettelijk Hof specifiek wat betreft de levensbeschouwelijke vakken het volgende:

“Uit de parlementaire voorbereiding van het aangevochten decreet volgt dat de decreetgever het voorzichtig en besparend beheer (« gestion prudente et rigoureuse ») heeft willen uitbreiden tot de lessen godsdienst en zedenleer waardoor het reeds mogelijk zou zijn geweest te bezuinigen in de organisatie van de andere lessen, een einde heeft willen maken aan het buitengewoon preferentiële stelsel (« régime extraordinairement préférentiel ») die de minst gevolgde lessen genoten en moeilijkheden met betrekking tot de organisatie heeft willen doen verdwijnen (Franse Gemeenschapsraad, C.R.I., 1997-1998, nr. 15, pp. 40, 41, 85 en 86). Hoewel dergelijke doelstellingen wettig zijn, mogen zij niet indruisen tegen de in artikel 24 van de Grondwet verankerde beginselen. Elke maatregel die van dien aard zou zijn dat hij de in artikel 24, § 1, vierde lid, geboden keuze verhindert, ondermijnt of bestraft zou, al was die economisch gerechtvaardigd, die bepaling schenden.”

In die zaak oordeelde het Grondwettelijk Hof dat de wijziging aan het financieringssysteem van de levensbeschouwelijke vakken door de Franse Gemeenschap in overeenstemming was met de Grondwet. Het betrof een verregaande aanpassing van de financiering van de levensbeschouwelijke vakken waarbij leerjaren van de minder gevolgde cursussen werden gegroepeerd in graadklassen bij weinig leerlingen. Daarbij werd het verplicht parallelisme losgelaten.

¹ GwH nr. 90/99 van 15 juli 1999.

De overheid heeft dus een zekere vrijheid om in te grijpen in de organisatie en financiering van het levensbeschouwelijk onderwijs en om bijvoorbeeld beleidsmaatregelen te nemen die ervoor zorgen dat er op een meer rationele en efficiënte manier wordt omgegaan met overheidsmiddelen.

Herziening van de financiering

In het Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken werden de besparingen doorgevoerd in het gewoon basis- en secundair onderwijs.

Het huidige besluit regelt de besparingen in het buitengewoon onderwijs. Er wordt gewerkt met twee besluiten omdat er in het voorontwerp van het decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken een specifieke delegatie is voorzien voor de omkadering van de levensbeschouwelijke vakken in het buitengewoon secundair onderwijs. De besparingen in het buitengewoon secundair onderwijs kunnen dus slechts worden voorgelegd aan de Raad van State als de rechtsgrond opgenomen in het voorontwerp van decreet voldoende definitief vaststaat. Dit geldt niet voor de besparingen in het gewoon onderwijs waarvoor er reeds een rechtsgrond voor handen is. Bijgevolg wordt er gewerkt met twee besluiten.

Voor een concrete toelichting van de besparingen wordt verwezen naar punt 3.A.

Personeel

In artikel 7 van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de bekwaamheidsbewijzen, de salarisschalen en de bezoldigingsregeling van de leermeesters godsdienst en de godsdienstleraars, wordt de voordracht vermeld. Aangezien de regeling van de voordracht gewijzigd wordt met het decreet, moet ook artikel 7 geactualiseerd worden. Het artikel wordt afgestemd op de geldende bepalingen over de aanwerving met een "ander" bekwaamheidsbewijs in de overige besluiten.

C. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1. Artikel 16ter van het besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 tot vastlegging van het pakket "uren-leraar" in het voltijds secundair onderwijs is van toepassing op het buitengewoon secundair onderwijs. Dit betekent dat in dit besluit alleen de bepalingen over de berekening van de omkadering voor het levensbeschouwelijk onderwijs van toepassing zijn op het buitengewoon secundair onderwijs.

Artikel 2.

Dit artikel kent de uren voor het onderwijzen van de vakken godsdienst, niet confessionele zedenleer, cultuurbeschouwing of eigen taal en religie aan scholen van het buitengewoon secundair onderwijs toe.

De uitgangspunten voor de berekening van deze uren zijn:

- De uren voor de meest gevolgde cursus voor godsdienst, niet-confessionele zedenleer en cultuurbeschouwing of eigen taal en religie zijn al geïntegreerd in de gewone uren en dienen daaruit geput te worden. De quotiënten zijn dezelfde als bij de minder gevolgde cursussen.
- De aanvullende uren voor de minder gevolgde cursussen godsdienst en niet-confessionele zedenleer worden toegekend aan de scholen voor het buitengewoon secundair onderwijs.
- Afhankelijk van het aantal regelmatige leerlingen op de teldag worden een aantal cursussen gegenereerd. Er wordt gewerkt met gedifferentieerde quotiënten per groep van types in het

buitengewoon onderwijs. Voor een school met 51 leerlingen type basisaanbod worden 49 leerlingen gedeeld door 9 en 2 leerlingen gedeeld door 10 om de cursussen te genereren.

- De aldus verkregen quotiënten worden opgeteld en het resultaat wordt afgerond volgens de gebruikelijke afrondingsregels. Het resultaat van deze berekening is het aantal te organiseren cursussen.
- Een cursus omvat twee wekelijkse lessen. Zoals opgenomen in het decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken kunnen deze uren gebundeld worden.

Artikel 3

Artikel 7 van het besluit van de Vlaamse Regering betreffende de bekwaamheidsbewijzen, de salarisschalen en de bezoldigingsregeling van de leermeesters godsdienst en de godsdienstleraars vermeldt onder welke voorwaarden de inrichtende macht voor een godsdienstleerkracht een salaris of salaristoelage ontvangt als ze een houder van een “ander” bekwaamheidsbewijs aanwerft en beschrijft hoe de houder van het “vereiste” of “voldoende geachte” bekwaamheidsbewijs verhaal kan aantekenen tegen de “voordracht” of de aanwerving van een houder van een “ander” bekwaamheidsbewijs.

De “voordracht” was tot hiertoe een decretale aanstellingsvoorwaarde voor alle leerkrachten levensbeschouwelijke vakken. In het voorliggende decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken wordt de “voordracht” echter geschrapt. Voor een aanstelling als godsdienstleerkracht moet het personeelslid steeds, ook bij een aanstelling op basis van een “ander” bekwaamheidsbewijs, beschikken over een “visum” dat de bevoegde instantie van de godsdienst in uitvoering van het nieuwe decreet verleent aan de voor hen geschikte kandidaten.

Artikel 7 kan bijgevolg niet langer melding maken van de “voordracht” en moet geactualiseerd worden.

Het artikel wordt afgestemd op de geldende bepalingen over de aanwerving met een “ander” bekwaamheidsbewijs in de overige besluiten die de bekwaamheidsbewijzen regelen van de andere ambten van het onderwijzend personeel.

Artikel 4

De uitgangspunten voor de berekening van deze lestijden zijn de volgende voor het buitengewoon basisonderwijs met lager onderwijs:

- De uren voor de meest gevolgde cursus voor godsdienst, niet-confessionele zedenleer en cultuurbeschouwing zijn reeds geïntegreerd in de lestijden volgens de schalen en dienen daaruit geput te worden.
- De aanvullende lestijden voor de minder gevolgde cursussen godsdienst, en niet-confessionele zedenleer worden toegekend aan scholen met lager onderwijs.
- Ze worden berekend op de teldag voor de berekening van de lestijden volgens de schalen.
- Afhankelijk van het aantal regelmatige leerlingen lager onderwijs op de teldag worden een aantal cursussen gegenereerd. Er wordt gewerkt met gedifferentieerde quotiënten per groep van types in het buitengewoon onderwijs. Een voorbeeld: Voor een school met 51 leerlingen type basisaanbod worden 49 leerlingen gedeeld door 9 en 2 leerlingen gedeeld door 10 om de cursussen te genereren.
- De aldus verkregen quotiënten worden opgeteld en het resultaat wordt afgerond volgens de gebruikelijke afrondingsregels. Het resultaat van deze berekening is het aantal te organiseren cursussen.

- Een cursus omvat twee lestijden. Zoals opgenomen in het decreet tot wijziging van diverse onderwijsdecreten, wat betreft de flexibilisering van de organisatie van de levensbeschouwelijke vakken kunnen deze lestijden gebundeld worden.

Artikel 5

Dit artikel regelt de inwerkingtreding.

Artikel 6

Dit artikel stelt dat de Vlaams minister bevoegd voor onderwijs en vorming belast is met de uitvoering van dit besluit.

3 BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

In het centenboekje bij het Vlaamse Regeerakkoord is een besparing op de levensbeschouwelijke vakken voorzien van 33 mio euro in 2026 en 100 mio euro vanaf 2027.

De besparingen opgenomen in dit dossier zijn ten belope van 8.646.464 mio euro.

Daarnaast zijn er de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken in het gewoon onderwijs. Deze zijn opgenomen in het besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken. Daarnaast wordt er vanaf 2027 ook nog bespaard op de voorafname voor de werkingsmiddelen voor levensbeschouwelijke vakken. Dit vereist een decretale aanpassing. Deze wordt opgenomen in het decreet m.b.t. de flexibilisering van de levensbeschouwelijke vakken. Beide besparingen samen brengen 87.876.476 euro op vanaf 2027. De inspectie gaf hier een gunstig advies op, op 4 maart 2026 (BV 2026 000924). BA was vereist.

Dit brengt het totaal aantal besparingen op de levensbeschouwelijke vakken op 96.522.940 euro.

Het resterende te besparen bedrag wordt gerealiseerd middels de maatregelen die zijn opgenomen in het dossier rond het temperen van de groei in het secundair onderwijs.

Het huidige omkaderingsmodel voor het levensbeschouwelijk onderwijs wordt herzien zodat leerlingen minder snel worden opgesplitst in kleine groepen. Hierbij wordt niet geraakt aan het recht van elke ouder om te kiezen voor levensbeschouwelijk onderricht in één der erkende levensbeschouwingen of niet-confessionele zedenleer. Wel wordt er gezorgd voor een meer rationele financiering, grotere klasgroepen via de quotiënten.

Het voorliggend besluit schakelt de quotiënten de minder gevolgde cursussen gelijk met de quotiënt van de meest gevolgde cursus, die uit het normale lestijdenpakket of lesurenpakket komt. Er wordt gewerkt met gedifferentieerde quotiënten per groep van types in het buitengewoon onderwijs. Een voorbeeld: Voor een school met 51 leerlingen type basisaanbod worden 49 leerlingen gedeeld door 9 en 2 leerlingen gedeeld door 10 om de cursussen te genereren.

Buitengewoon basisonderwijs

In het buitengewoon basisonderwijs wijzigt de berekening van de meest gevolgde cursus niet. Deze dienen nog steeds uit de lestijden volgens de schalen geput te worden.

De quotiënten van de meest gevolgde cursus worden toegepast op de minder gevolgde cursus.

Dit zal leiden tot minder aanvullende lestijden voor de minder gevolgde cursus.

Op basis van de toegekende omkadering op 1 september 2026 en de leerlingenaantallen van 1 februari 2026 zal dit leiden tot een besparing van 4,35 mio euro.

Buitengewoon Secundair onderwijs

De quotiënten van de meest gevolgde cursus van het secundair onderwijs worden toegepast op de minder gevolgde cursus in het secundair onderwijs. De meest gevolgde dient volgens dezelfde quotiënten nog steeds uit de gewone lesuren geput te worden.

Dit zal leiden tot minder aanvullende lesuren voor de minder gevolgde cursus.

Op basis van de toegekende omkadering op 1 september 2026 en de leerlingenaantallen van 1 februari 2026 zal dit leiden tot een besparing van 4,29 mio euro.

De berekeningen houden geen rekening met het bijkomende besparende effect op de herberekeningen gedurende het schooljaar: deze zullen immers ook dalen door de hogere quotiënten.

Het advies van de Inspectie van Financiën werd verleend op 24 maart 2026. De Vlaamse minister, bevoegd voor het budgettair beleid, heeft zijn akkoord gegeven op 23 april 2026. Dit akkoord is verleend onder voorwaarden. De voorwaarden hebben betrekking op de opvolging en rapportering van de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken. De besparingen zullen worden opgevolgd en er zal over worden gerapporteerd.

B. ESR-TOETS

De ESR-toets is niet van toepassing op dit ontwerp van besluit, want dit dossier bevat geen pps-project of maakt geen alternatief gefinancierde investeringen mogelijk.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Het voorontwerp van besluit heeft geen weerslag op het personeelsbestand, noch de personeelsbudgetten, zodat het akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de bestuurszaken niet vereist is.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Het voorontwerp van besluit heeft geen weerslag op personeel, werkingsuitgaven, investeringen en schulden noch ontvangsten van de lokale besturen.

4 VERDER TRAJECT

Dit voorontwerp van besluit zal formeel onderhandeld worden met de sociale partners. Als de onderhandelingen met de sociale partners niet leiden tot een aanpassing van de tekst wordt het advies van de Raad van State ingewonnen.

5 VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

1. haar principiële goedkeuring te geven aan het bijgaande voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van verschillende besluiten van de Vlaamse Regering van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming, wat betreft de besparingen op de levensbeschouwelijke vakken in het buitengewoon onderwijs en over de leraren levensbeschouwelijke vakken.
2. de Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk:
 - a. te gelasten de minister-president van de Vlaamse Regering te verzoeken het voormelde voorontwerp van besluit van de Vlaamse Regering op de agenda te plaatsen van een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten voor onderhandeling over de artikelen met personeelsconsequenties;
 - b. te gelasten voornoemd voorontwerp van besluit op de agenda te plaatsen van een vergadering van het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs voor onderhandeling over de artikelen met personeelsconsequenties;
3. de Vlaamse minister bevoegd voor het onderwijs te machtigen te beoordelen of voornoemde onderhandelingen aanleiding kunnen geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurd tekst, te gelasten over voornoemd voorontwerp van besluit het advies in te winnen van de Raad van State, met verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, zoals bepaald in artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State, als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde onderhandelingen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.
4. te machtigen om, onder voorbehoud van goedkeuring van dit voorontwerp van besluit, te communiceren over de inhoud van het voorontwerp van besluit.

De Vlaamse minister van Onderwijs, Justitie en Werk,

Zuhal DEMIR